

כשה מורחקי הדרך המות.
הוא יוצא לחרף את נפשו בקרב מסוכן. אין לו אויבים המבקשים את דמו. הוא בסך הכל נער בן 15, עבריין צעיר משכונת שבוי בתל-אביב ההולך לקראת מותו בצעדים איטיים אבל בטוחים. בגיל 15 כבר חרצה החברה הישראלית את דינו. אין לו תקנה. אין אפשרות ל־שקמו. אין אמצעים וכלים כדי לנסות ל־החזירו למוטב ולהפכו לאורח מועיל ב־חברה. הוא מקרה אבוד. החברה הישרא־לית, על כל מוסדות החינוך, הסעד וה־שיקום שלה, ניצבת מולו חסרת־אונים, ללא יכולת להושיט לו יד לעזרה. ולהצילו מ־הגורל שנגזר עליו.

בישראל, כמובן, לא קיים עונש־מוות. על אחת כמה וכמה שאין גוזרים פסק־דין מוות לילדים ולנערים. אבל מה שעושה החברה הישראלית למשה מורחקי ולעוד

האם מוכרח

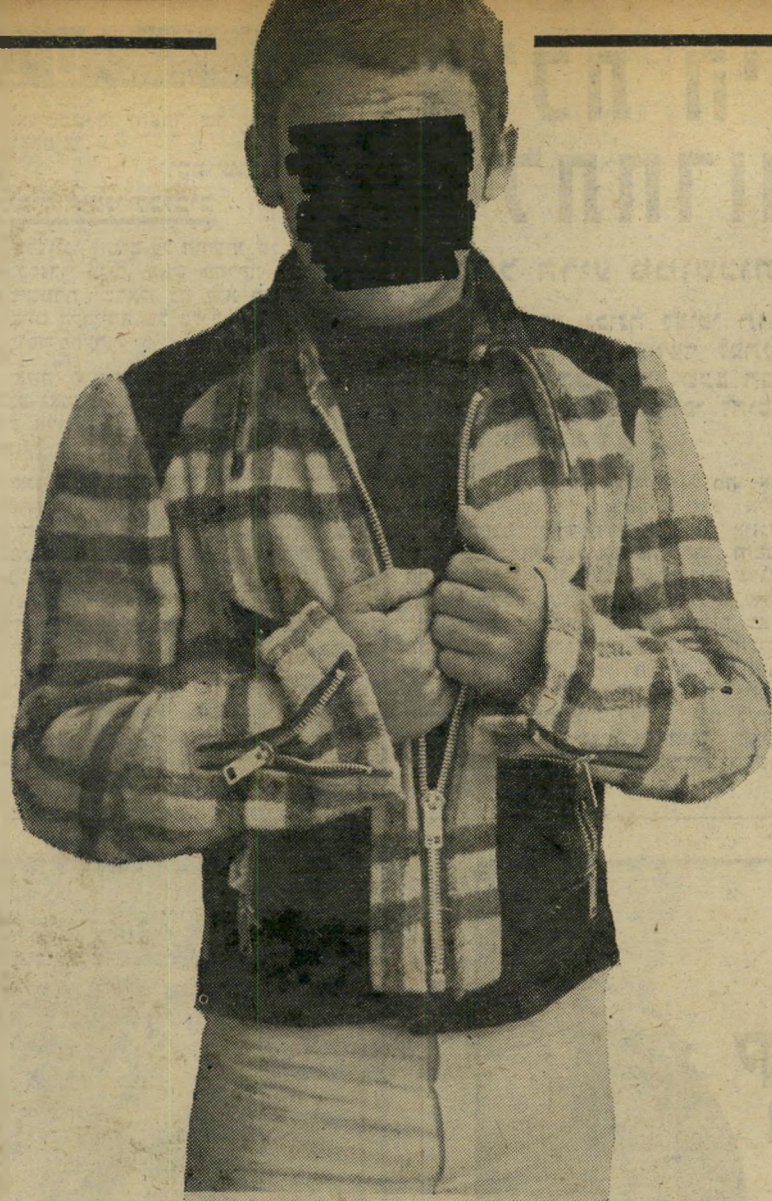
משה מיזרחי

להתאבד?

מאות רבות של נערים במצבו, אינו שונה במהותו מעונש מוות. זה אפילו גרוע הר־בה יותר.

כי עונש־המוות באותם מקומות בהם הוא מקובל, נפסק בערכאה משפטית הגבוהה ביותר לגבי הפשעים החמורים והגוראים ביותר. ואילו בישראל נדחף משה מורחקי אל מותו הקרוב מבלי שאיש חרץ את גור־דינו לכך, מבלי שאיוו שהיא ערכאה תקבע כי זה העונש המגיע לו.

באחד הימים הבאים, בעוד חודשי, בעוד שנה, אולי בעוד חמש שנים לכל המאוחר, תופיע ידיעה קטנה בכרוניקה הפלילית בעתונות. היא תספר בלשון עובדת יבשה על משה מורחקי שנרצח בכלא, או התאבד, או נורה בשעת בריחה. משרד־הסעד, שרות

משה מורחקי, "חורחי הביתה. לא יכולתי יותר להיות שם, או ברחתי".

הזמנות

לעבודה

החורים עזרו לארץ ממרוקו לפני 24 השנים. אז היתה להם רק בת אחת. הושיבו אותם בבית־שמש, עיירת עולים בפרוודור ירושלים. שם גדלה המשפחה. משה הוא הבן השישי מתוך שמונה ילדים. "רק שני האחים הקטנים שלי, בני 9 ו־7 לומדים לקרוא ולכתוב. אני לא יודע לא לכתוב ולא לקרוא. גם האחים שלי לא. האחות הגדולה שלי גרושה. האח הגדול שלי ברח מאשתו. עוד אח אחד גדול הוא מתבודד, חי לבד, לפעמים עובד. לא נותן לירה להורים. אח אחד משרת בצבא ועוד אה, בן 17, יושב בבית־סוהר. "הצרות שלי התחילו כשהייתי בן שמו־

השופט אטם

אוזניו בפני

זעקתו!

נה או תשע. לא יודע בדיוק בן כמה הייתי אז. סמל המישטרה בבית־שמש היה מחפש אותי בכל שבוע. זה בגלל שפעם פרצתי וגנבתי ממתקים מהקיוסק. אחרי זה, כל גניבה שהיו עושים בבית־שמש, היה בא הסמל לחקור אותי. היה שואל אותי איך גנבתי? עם מי הייתי ואיפה שמתתי את הדברים שלקחתי?

"עד שיום אחד אבא ואמא לקחו אותנו ועברנו לגור בתל-אביב. מצאו דירה של שני חדרים ליד שכונת שבוי. החברה של שכונת שבוי נהיו החברים שלי. היו לוקחים אותי איתם, איך שהייתי קטן. כל יום הייתי עושה גניבה, אם לא כל יום אז כמה פעמים בשבוע. הייתי מקבל

עונש מות

לנער בן 15

מהחברה עבודה. היו באים ומזמינים אצלי: היום תביא לנו זוג אופניים, הייתי הולך, מביא אופניים ומקבל בעדם שתי לירות. "בשביל פריצה לחנות או לבית הייתי מקבל כמה עשרות לירות. התפקיד שלי היה ללכת לבית, לטפס אל המירפסת, לפתוח חלון, להיכנס לבית ולפתוח את הדלת מבפנים. אני הייתי יוצא והחברה היו נכנסים וממשיכים. לפעמים הייתי עובד כל היום. בסוף היום הייתי מקבל 30 או 40 לירות בשביל העבודה.

הייתי צריך לדאוג בעצמי לאוכל ו־לבגדים שלי. לא היה מי שיתן לי. בבית לא היו נותנים. אם לא הייתי מקבל הומ־נות ולא היתה עבודה הייתי מסתובב רעב כמה ימים. אבא לא עובד. פעם הוא היה פועל בניין. אבל היתה לו תאונת־עבודה ומאז הוא יושב בבית. אמא שלי עובדת במשק־בית. בקושי מספיק בשביל אוכל לילדים הקטנים.

"לפעמים היה לי מספיק כסף בשביל להפסיק לעבוד. אבל מי ייתן לי להפסיק? החברה בשבוי שהייתי עובד איתם לא נתנו לי מנוחה. שם בשבוי לא גומרים אפילו כשרוצים לגמור. אם יום אחד, ככה סתם, אין לך כף לצאת לעבודה ולקבל הזמנות, באים ולוקחים אותך מהבית. או שמחפשים אותך עד שמוצאים אותך. היו אומרים לי: "זה לטובתך. אל תעשה שטו־

פועל. הוא נשלח לרצות אותך בכלא תל־מונד.

עשרים וארבע שעות לפני שנתפס בידי המישטרה בעוד כוחות מישטרה גדולים מחפשים אחרי, סיפר משה מורחקי את סיפורו לכתב העולם הזה.

"הם מחפשים אותי. כל התודש האחרון מחפשים אחרי. בגלל זה אני לא הולך הביתה. אני ישן בחדרי מדרגות. לפעמים גם בחצרות או בבתי נְטוּשים איפה שאין אף אחד. כשלא קר כל כך בלילה אני ישן בארגן של תלת־אופניים, פה בשבוי. יותר טוב לי למות מאשר לחזור לשם."

משה מורחקי: ילד יפח־תואר, נראה צעיר מכפי גילו. שיער שחור קצר, מבט של חיה נרדפת בעיניים. מכוסס את ציפורניו ללא הרף. מדי פעם מעיף מבט לצדדים, לראות אם אין עוקבים אחריו. המישטרה חיפשה אחריו אחרי שברח ממוסד נווה־חורש, מוסד לעבריינים צעירים של משרד הסעד ליד חדרה. מאותו מוסד עצמו נלקח לפני שבועות מיספר הנער ציון אדרי מעפולה לתחנת המישטרה בחדרה, שם נרצח בידי פושעים עימם נכלא בתא־מעצר אחד, אחרי שינסו לבצע בו מעשה סדום. כמה ימים אחרי־כך ברח משה מהמוסד.

"ברחתי מהמוסד לפני חודש". סיפר

פו על פני ישיש שישב בכניסה לבית ו־מיהרו לטפס במדרגות לקומה העליונה של הבניין. "מהר, הוא נמצא למעלה!" צעק אחד מהם.

הבלשים התפרצו אל הדירה. אבל משה מורחקי לא היה בתוכה. ברגע בו עצרה מכונית המישטרה בפתח הבית הוא קפץ דרך המירפסת אל גג בית סמוך ונעלם. הבלשים חיפשו אותו בדירה אליה נכנסו. כשלא מצאו דבר מתחת למיטות ובארו־נות, החלו לחקור את השכנים. כעבור כחצי שעה, בעודם עסוקים ב־חיפושים בבית ובסביבתו, נפל משה מורחקי לידהם. הוא המתין במקום מתכווץ עד שהניח כי השוטרים הסתלקו. כשהוא מדלג על גגות הבתים חזר אל הדירה דרך ה־מירפסת. ישר לזרועות השוטרים.

הם נאלצו לגרור אותו בכוח למכונית, כשהוא חובט ובוועט בהם וזועק: "אני אתאבד! אם יחזירו אותי לתל־מונד אני אתאבד!"

בשבוע שעבר נגזר דינו של משה מורחקי בבית־המשפט: שלוש שנות מאסר בה

(*) שם בדוי שנועד להגן על הנער ש־עודו קטין. אבל מדובר כאן בפרשה אמ־ית. שמו האמיתי של הנער שמור ב־מערכת.

בתי־הסוהר או המישטרה, יקימו אז ועדות־חקירה לחקור את נסיבות מותו. אולי יקום אפילו מישהו שיתבע למנות שופט חוקר שיחקור את נסיבות המוות. בדיוק כפי שזה קרה בחצי הריסר מקרים דומים אחרים בהם נרצחו עבריינים צעירים או התאבדו במעצר ובמאסר בשנים האחרונות.

יהיו ודאי כאלה שיקומו ויתריעו על הנסיבות שהביאו למותו של משה מורחקי. מישהו ידבר על זה בכנסת. שניים שלי שם מאמרי גינוי וביקורת יתפרסמו ב־עתונות. אבל עבור משה מורחקי זה יהיה מאוחר מדי. הוא יהיה מת.

ביתיים הוא עוד חי. אפשר להציל אותו. את כל הרעש, המהומה וקריאות האזעקה השמורים לשעה שלאחר־המוות, יש להקים ולזעוק עכשיו. בטרם יהיה מאוחר מדי להציל את משה מורחקי מעונש־המוות המצפה לו.

מצוד

על הגנות

מכונית המישטרה נעצרה בחריי קת כלמים ליד אחד הבתים הקטנים בסימטא הצרעה בשכונת שבוי בתל-אביב. שלושה בלשים קפצו מתוך המכונית. חל־